ศรีเทพในฐานะอุทยานประวัติศาสตร์และมรดกโลก: การวิเคราะห์เนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์และการรับรู้ผ่านแนวโน้มความคิดเห็นของสาธารณชนบน YouTube[1]

Si Thep as a Historical Park and World Heritage Site: An Analysis of Social Media Content and Public Perception Trends on YouTube

สุทธิพจน์ พีรณวงษ์[2*]

Sutthiphod Phiranawong[3*]

(Received: 19 May 2025; Revised: 12 September 2025; Accepted: 17 September 2025)

บทคัดย่อ

เมืองโบราณศรีเทพและโบราณสถานในสมัยทวารวดีที่เกี่ยวข้อง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ส่งผลให้เกิดการรับรู้และความสนใจในวงกว้าง โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ มีการผลิตสื่อและการสืบค้นคำว่า “เมืองศรีเทพ” อย่างแพร่หลาย งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่ผู้ส่งสารนำเสนอ และวิเคราะห์การรับรู้ผ่านแนวโน้มความคิดเห็นของผู้รับสารผ่านความคิดเห็นในแพลตฟอร์ม YouTube จากวิดีโอจำนวน 68 รายการ โดยใช้วิธีการสรุปสาระสำคัญและการวิเคราะห์คำด้วยเทคนิค Word Clouds ผลการวิจัยพบว่า ผู้ส่งสารนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศ ผังเมือง ศิลปกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อ ในขณะที่การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้รับสารสะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ อารยธรรม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความสนใจในการแสวงหาข้อเท็จจริง และการแสดงทัศนคติและอารมณ์ การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการวิเคราะห์ภาษาด้วยคอมพิวเตอร์ในการทำความเข้าใจแนวคิดและการตอบสนองต่อประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลภาษาขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีข้อมูลจากนักวิชาการให้ถูกต้องตามหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ความเข้าใจเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดจากแหล่งข้อมูลในอดีตยังคงได้รับความนิยมและความเชื่อถืออยู่ ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการใช้ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรม “ขอม” กับ “เขมร” ในอดีต

คำสำคัญ: ศรีเทพ, มรดกโลก, การสื่อสาร, ขอม, ทวารวดี, วัฒนธรรมโบราณ, Word Clouds

---

[1] บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย *“โครงการวิจัยเพื่อการจัดทำสารานุกรมเมืองโบราณศรีเทพ: ศรีเทพในฐานะอุทยานประวัติศาสตร์และมรดกโลก”* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2567

[2] อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คติชนวิทยา ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

[3] Lecturer Dr., Department of Linguistics Folklore Philosophy and Religions, Faculty of Humanities, Naresuan University

* Corresponding author, E-mail: sutthiphodp@nu.ac.th

Abstract

The ancient city of Si Thep and related Dvaravati-era archaeological sites in Phetchabun Province have been declared a World Heritage Site by UNESCO, increasing their recognition on social media. Extensive online content has been produced about Si Thep City, and the term "Si Thep City" has been widely searched online. The purpose of this research is to summarize the key content of 68 YouTube videos on Si Thep presented by communicators (i.e., video creators) as well as viewer perception trends through comments. The methods used include summarization and word analysis techniques using Word Cloud. The study found that the communicators presented information on history, topography, urban planning, art, archaeological sites, culture, religion, and beliefs. Meanwhile, the word analysis of the comments reflected topics such as geography, civilization, culture, identity, interest in seeking factual knowledge, as well as the expression of attitudes and emotions. This study uses computer-assisted language analysis to understand thoughts and responses to various issues in online society, which serves as a large repository of language data. The results indicate that although scholars present information based on new evidence to improve knowledge accuracy, the public's existing understanding from various past sources remains popular and trusted. This is illustrated by the still common misunderstanding of referring to the "Khom" and "Khmer" people and cultures interchangeably, even though they are not the same.

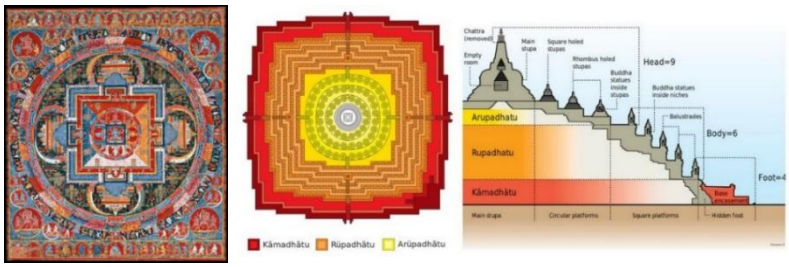
Keywords: Si Thep, World Heritage, Communication, Khom, Dvaravati, Ancient Culture, Word Clouds

บทนำ

1. เมืองโบราณมรดกโลก "ศรีเทพ"

อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เป็นแหล่งอารยธรรมโบราณที่มีความสำคัญยิ่งแห่งหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีลักษณะโดดเด่นทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม ซึ่งสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมขอมโบราณอย่างลงตัว "ศรีเทพ" ได้รับความสนใจจากสาธารณชนชาวไทยเพิ่มมากขึ้น ภายหลังจากที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศขึ้นทะเบียน "เมืองโบราณศรีเทพ" เป็นแหล่งมรดกโลก เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2566 โดยมีชื่อเต็มว่า "เมืองโบราณศรีเทพ และโบราณสถานสมัยทวารวดีที่เกี่ยวข้อง" (Ministry of Foreign Affairs, 2023) ในอดีต "ศรีเทพ" ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไป เท่ากับ "สุโขทัย" และ "อยุธยา" ซึ่งเป็นที่จดจำในฐานะราชธานีสำคัญของไทย อย่างไรก็ตาม เมืองศรีเทพปรากฏหลักฐานว่าเคยเป็นศูนย์กลางอำนาจในสมัยทวารวดี โดยมีโบราณวัตถุและหลักฐานทางโบราณคดีจัดแสดงอยู่ ณ อาคารมหาสุรสิงหนาท พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ห้อง 403 หรือที่รู้จักกันในชื่อ "ห้องทวารวดี" ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของอารยธรรมทวารวดีที่มีจุดกำเนิดจากลุ่มแม่น้ำภาคกลางของประเทศไทย

ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 หรือประมาณ พ.ศ. 1000 กรมศิลปากรได้ดำเนินการขุดค้น ศึกษา และบูรณะเมืองโบราณศรีเทพมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 20 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน) ได้รับการฟื้นฟูให้กลายเป็นศาสนสถานขนาดใหญ่ที่มีอายุราว 1,500-1,700 ปี มีความสำคัญมาตั้งแต่ช่วงปลายยุคก่อนประวัติศาสตร์ (พุทธศตวรรษที่ 8) และมีพัฒนาการต่อเนื่องจนถึงยุควัฒนธรรมเขมรโบราณในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16-18 (National, 2025; Thongpan, 2024)

(a) (b) (c)

ภาพที่ 1 บุโรพุทโธ เกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย (Borobudur Temple) และมัณฑละ (Mandala) มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีประตูสี่บานมีวงกลมมีจุดศูนย์กลาง
ที่มา: (a) Mandala of Jnanadakini (Asiaresearchnews, 2022);
(b, c) แผนผังและภาพตัดขวางบุโรพุทโธ (Wikipedia, 2025)

เมืองโบราณศรีเทพสะท้อนแนวคิดเรื่อง “มัณฑละ” (Mandala) หรือ “มณฑลจักรวาล” ตัวอย่างของศาสนสถานที่สะท้อนรูปแบบของมัณฑละได้อย่างชัดเจน คือ “บุโรพุทโธ” (Borobudur) ในประเทศอินโดนีเซีย ดังแสดงในภาพที่ 1 อย่างไรก็ตาม เมืองโบราณศรีเทพยังมีความสำคัญในฐานะแหล่งวัฒนธรรมที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงถึงการอยู่อาศัยและการพัฒนาเมืองใน 4 ยุคสมัย ได้แก่ ระยะแรกเริ่มตั้งถิ่นฐาน: มีหลักฐานของประเพณีการฝังศพ ซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชนยุคแรก ระยะสร้างเมือง: ปรากฏโครงสร้างของระบบการปกครองแบบกษัตริย์ และการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ ระยะเจริญรุ่งเรือง: มีการก่อสร้างพุทธสถานขนาดใหญ่ แสดงถึงความรุ่งเรืองทางศาสนาและวัฒนธรรม ระยะเสื่อมถอย: สะท้อนถึงการลดบทบาทของเมืองศรีเทพอันเนื่องมาจากการขยายอิทธิพลของวัฒนธรรมเขมรโบราณ การศึกษาพัฒนาการของเมืองศรีเทพในแต่ละยุคสมัยจึงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในภาพรวม (Depimai, 2020)

2. การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการเป็นมรดกโลก

เนื่องจาก UNESCO เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในระดับโลก การที่สถานที่ใดได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (World Heritage Site: WHS) จึงเปรียบเสมือนการ

ได้รับตราสัญลักษณ์แห่งคุณภาพ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว (Ryan & Silvanto, 2009) การขึ้นทะเบียนดังกล่าวยังถือเป็นการประชาสัมพันธ์ในระดับโลกที่ไม่มีค่าใช้จ่ายที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากมายังสถานที่นั้น ๆ (Marcus, 2021) อย่างไรก็ตาม การได้รับสถานะเป็นแหล่งมรดกโลกก็มาพร้อมกับความท้าทายหลายประการ สถานที่หลายแห่งต้องเผชิญกับปัญหาการท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาการบริหารจัดการ และการค้าขายที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรม (Shaheen et al., 2024) ตัวอย่างเช่น โคลอสเซียมแห่งกรุงโรม และเมืองเวนิส ประเทศอิตาลี ประสบปัญหานักท่องเที่ยวล้นเมือง ขณะที่การก่อสร้างทางหลวงใกล้พีระมิดแห่งกีซาในประเทศอียิปต์ถูกระงับเนื่องจากกระทบต่อพื้นที่มรดกโลก เช่นเดียวกับการสร้างเขื่อนเหนือแม่น้ำที่ไหลสู่น้ำตกวิกตอเรีย ซึ่งถูกระงับเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การบำรุงรักษาและรองรับนักท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลกจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก (Rao, 2023) ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ เช่น เมืองอัสซอลต์ (The City of Salt) ที่ประชาชนมีความภาคภูมิใจในชุมชนมากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง (Al-Bqour, 2020) ในหลายพื้นที่ ชุมชนได้นำศิลปะพื้นถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรมเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึก ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว (Yotsumoto & Vafadari, 2021) ด้วยเหตุนี้ UNESCO จึงควรมีบทบาทในการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ “สุขภาวะ” (Well-being) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับท้องถิ่น ได้แก่ ผู้จัดการแหล่งมรดก ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ และหน่วยงานท้องถิ่น โดยควรมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนควบคู่ไปกับสถานะของแหล่งมรดกโลก (Jang & Mennis, 2021; Mensah, 2023) เมืองมรดกโลกพระนครศรีอยุธยาอาจถือเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญในการกำหนดนโยบายการจัดการแหล่งมรดกโลก โดยมีแนวทางที่ครอบคลุม ได้แก่ การร่วมมือระหว่างประเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชน การอนุรักษ์ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการพื้นที่ การฟื้นฟูและส่งเสริมตลาดท้องถิ่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อม การจัดระเบียบการจราจรและการขนส่ง ตลอดจนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Noranitiphadungkarn et al., 2023) เช่นเดียวกับกรณีของเมืองโบราณศรีเทพ ซึ่งมีรายงานจากสื่อมวลชนเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา อันเป็นผลจากการได้รับความสนใจในฐานะมรดกโลก โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจำนวนผู้เยี่ยมชมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการพื้นที่ การบำรุงรักษาโบราณวัตถุสิ่งของต่าง ๆ การดำเนินการก่อสร้างหรือรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง รวมถึงกระบวนการเวนคืนพื้นที่ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นที่สะท้อนถึงความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาและการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

3. การสืบค้นเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพในแพลตฟอร์มออนไลน์

การสืบค้นคำว่า “ศรีเทพ” ผ่านระบบ Google Search พบว่ามีผลการค้นหาประมาณ 3,000,000 รายการ ขณะที่ข้อมูลจาก Google Trends ในภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าระดับความสนใจของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงที่มีการประกาศขึ้นทะเบียนเมืองโบราณศรีเทพเป็นแหล่งมรดกโลก

ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 โดยระดับความสนใจก่อนการขึ้นทะเบียนอยู่ต่ำกว่า 10 และเพิ่มขึ้นเป็นช่วง 20-40 ในเดือนสิงหาคม ก่อนจะพุ่งสูงสุดที่ระดับ 100 เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นวันที่มีการประกาศอย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นระดับความสนใจลดลงมาอยู่ที่ช่วง 20-30 ตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2567 ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับเมืองศรีเทพ อีกทั้งยังส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ด้านการสื่อสาร การตลาด การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ในระยะยาว ภายหลังจากการรับรองโดย UNESCO เมืองศรีเทพได้รับความสนใจจากทั้งประชาชนทั่วไปและนักวิชาการ ซึ่งได้มีการเผยแพร่ข้อมูลในหลากหลายรูปแบบ อาทิ หนังสือ บทความวิชาการ บทความในวารสาร บทสัมภาษณ์ และสื่อดิจิทัลอื่น ๆ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Google และ YouTube

ภาพที่ 2 ระดับการค้นหาคำว่า “ศรีเทพ” ช่วงเวลาระหว่าง
เดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 (ที่มา: Google Trends)

จากปรากฏการณ์ที่เมืองศรีเทพได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก ส่งผลให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลและความคิดเห็นจำนวนมากบนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยเฉพาะ YouTube ซึ่งเป็นช่องทางที่ผู้คนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างกว้างขวางและมีการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาหรือเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับเมืองศรีเทพทั้งในบริบทของผู้ชมและการวิเคราะห์บทบาทของเนื้อหาบน YouTube ในการสร้างการรับรู้และความคิดของสังคมต่อเมืองศรีเทพในฐานะมรดกโลก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาลักษณะของเนื้อหาสาระสำคัญที่เผยแพร่เกี่ยวกับเมืองศรีเทพบน YouTube และวิเคราะห์การรับรู้ผ่านแนวโน้มความคิดเห็นของผู้คนในสังคม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กัน การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้ YouTube โดยมี “เมืองศรีเทพ” เป็นประเด็นตั้งต้น ช่วยให้สามารถเข้าถึงและเข้าใจมุมมองของประชาชนผ่านการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ในหลากหลายมิติ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ โดยการศึกษาคำและข้อความที่ปรากฏในความคิดเห็นเหล่านี้สามารถสะท้อนทัศนคติ ความรู้สึก และการรับรู้ของผู้คนต่อเมืองศรีเทพในฐานะมรดกโลกได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าในการกำหนดนโยบายและการสื่อสารสาธารณะในอนาคต นอกจากนี้

Word Clouds ยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลคำศัพท์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถระบุแนวโน้มของความคิดเห็นและประเด็นที่ได้รับความสนใจสูงสุด ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงลึกต่อไป เช่น การจัดกลุ่มคำตามธีม การวิเคราะห์ความถี่ หรือการเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่ผู้ส่งสารนำเสนอเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพบนแพลตฟอร์ม YouTube

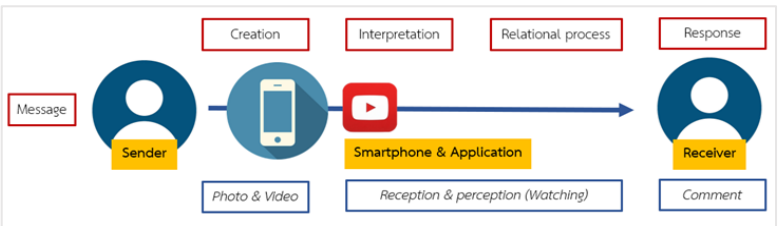
2. เพื่อวิเคราะห์การรับรู้ผ่านแนวโน้มความคิดเห็นของผู้รับสารต่อเมืองโบราณศรีเทพผ่านความหมายของคำในความคิดเห็นบนแพลตฟอร์ม YouTube โดยใช้เทคนิคการสร้างภาพคำ Word Clouds

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การสื่อสาร

องค์ประกอบหลักของการสื่อสาร (Griffin et al., 2015) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ สาร (Message) การสร้างสาร (Creation of Message) การตีความหมายของสาร (Interpretation of Message) กระบวนการเชิงความสัมพันธ์ (Relational Process) การตอบสนอง (Response)

ในบริบทของสื่อร่วมสมัย สมาร์ทโฟน (Smartphone) ได้กลายเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร โดยสามารถใช้ในการถ่ายภาพและวิดีโอคุณภาพสูง รวมถึงการเข้าถึงและเผยแพร่เนื้อหาผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ สมาร์ทโฟนและแพลตฟอร์มออนไลน์จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร โดยเฉพาะในบริบทของการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งสามารถอธิบายได้ผ่านองค์ประกอบของการสื่อสารในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Medium/Channel) ผู้รับสาร (Receiver) ผลลัพธ์ (Effect/Outcome) องค์ประกอบเหล่านี้สามารถแสดงให้เห็นในภาพที่ 3 ซึ่งแสดงโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารในยุคดิจิทัลที่สมาร์ทโฟนและแพลตฟอร์มออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการสื่อสาร ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร แพลตฟอร์ม และบทบาทของสมาร์ทโฟน

ในบริบทของการวิจัยนี้ องค์ประกอบของการสื่อสารสามารถจำแนกได้เป็น 5 ส่วนหลัก ได้แก่

1) ผู้ส่งสาร (Sender) หมายถึง บุคคลหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่สร้างเนื้อหาหรือสารเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพ และเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าวผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้ส่งสารเป็นบุคคลทั่วไป (Youtuber) องค์กรสื่อ หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

2) สาร (Message) หมายถึง เนื้อหาที่ผู้ส่งสารสร้างขึ้นเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ข้อเท็จจริง เรื่องเล่า และมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเนื้อหาเหล่านี้ได้รับการรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น งานวิจัยทางโบราณคดี บทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เอกสารทางประวัติศาสตร์ และการสำรวจภาคสนาม ก่อนนำเสนอผ่านสื่อวิดีโอ YouTube

3) สื่อ (Medium) ในที่นี้หมายถึงแพลตฟอร์ม YouTube ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่สารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร YouTube เป็นแพลตฟอร์มวิดีโอที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ทำให้สารสามารถเข้าถึงผู้ชมได้ในวงกว้างและหลากหลายกลุ่มเป้าหมาย

4) ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่รับชมวิดีโอเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพบนแพลตฟอร์ม YouTube ซึ่งอาจประกอบด้วยนักท่องเที่ยว นักเรียน นักวิจัย หรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยผู้รับสารจะทำหน้าที่ตีความหมายของสารตามบริบทและประสบการณ์ของตนเอง

5) ผลลัพธ์ (Effect) หมายถึง การรับรู้ที่วิเคราะห์ผ่านแนวโน้มความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อเมืองโบราณศรีเทพ ซึ่งเกิดขึ้นจากการรับชมและตีความสารที่ได้รับผ่านวิดีโอ ผลลัพธ์นี้สามารถวัดได้จากการวิเคราะห์ข้อความหรือความคิดเห็นที่ผู้รับสารแสดงออกมาในช่องแสดงความคิดเห็นของวิดีโอบน YouTube

จากองค์ประกอบของการสื่อสารดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แพลตฟอร์ม YouTube เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษา เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมสูง และมีเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพจำนวนมาก ซึ่งเอื้อต่อการวิเคราะห์ทั้งในเชิงเนื้อหาและการรับรู้ของผู้รับสารอย่างครอบคลุมและหลากหลาย

2. การสร้างสรรค์เนื้อหาของสื่อในปัจจุบัน

ปัจจุบันมีแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทยหลายแพลตฟอร์ม เช่น Facebook TikTok LINE Instagram Netflix และ X ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถรับชม แสดงความคิดเห็น ตั้งคำถาม และส่งต่อเนื้อหาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม YouTube เป็นแพลตฟอร์มที่มีความโดดเด่นในด้านการนำเสนอเนื้อหาเชิงสาระและความรู้ในรูปแบบวิดีโอที่มีความยาวหลากหลาย รองรับการจัดทำเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้กว้างขวาง ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร (Kaewthet, 2022) เนื้อหาที่ปรากฏใน YouTube มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมทางการตลาด รายการสนทนาสัมภาษณ์และตอบคำถาม รายการแข่งขัน รายการสารคดี ละครส่งเสริมคุณธรรม การจัดงานและกิจกรรมการสัมมนาและการประชุม ตัวอย่างเช่น ครูผลิตสื่อการสอน แพทย์ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ทหารสาธิตวิธีการดำรงชีวิตในป่า พ่อค้าแม่ค้าแนะนำและจำหน่ายสินค้า เกษตรกรนำเสนอเทคนิคการทำเกษตร

บุคคลทั่วไปนำเสนอกิจกรรมที่ตนเองสนใจ เช่น การตกปลา เดินป่า จัดสวน ทำอาหาร สะสมของเล่น หรือการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการเข้าถึงแพลตฟอร์มออนไลน์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ YouTube ส่งผลให้การผลิตและเผยแพร่เนื้อหากลายเป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน และมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารข้อมูล ความรู้ และวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัย ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเลือกใช้ YouTube เป็นช่องทางหลักในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพ เพื่อให้สามารถสื่อสารสาระสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงผู้ชมได้อย่างกว้างขวาง

3. การรับรู้ของผู้ชม

ในการสื่อสารผ่านสื่อ ผู้ส่งสารมีบทบาทในการ “เข้ารหัส” (Encoding) หรือการกำหนดความหมายของสารที่ต้องการสื่อออกไป ขณะที่ผู้รับสารมีบทบาทในการ “ถอดรหัส” (Decoding) หรือการตีความหมายของสารที่ได้รับ (Hall, 2007) แนวคิดของ Hall ได้แบ่งระดับการตีความของผู้รับสารออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การยอมรับทั้งหมด (Dominant Reading) ผู้รับสารตีความสารตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารโดยตรง การยอมรับบางส่วน (Negotiated Reading) ผู้รับสารยอมรับบางส่วนของสาร แต่มีการปรับเปลี่ยนความหมายบางประการให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง การปฏิเสธ (Oppositional Reading) ผู้รับสารตีความสารในลักษณะตรงข้ามกับเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร ซึ่งการรับรู้ของผู้ชมจึงเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการตีความสาร ซึ่งได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม เช่น การรับชมข่าวสารทางการเมือง หรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาความขัดแย้งทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรม การตีความที่แตกต่างกันเหล่านี้นำไปสู่การตอบสนองในสังคมออนไลน์ เช่น การแสดงความคิดเห็น การกดชอบ หรือการส่งต่อข้อมูล ดังนั้น การทำความเข้าใจการรับรู้ของผู้ชมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการออกแบบและสร้างเนื้อหาที่มีคุณภาพ และสามารถสื่อสารสาระสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

4. Word Clouds

Word Clouds หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า Tag Clouds เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในด้านการแสดงผลข้อมูลข้อความในรูปแบบกราฟิก (Visualizing Data) ซึ่งมักปรากฏในลักษณะของอินโฟกราฟิก (Infographic) ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจง่าย (DePaolo & Wilkinson, 2014; Pimjanna et al., 2023) ลักษณะเด่นของ Word Clouds คือ การแสดงคำที่ปรากฏบ่อยในข้อความด้วยขนาดตัวอักษรที่ใหญ่กว่าคำอื่น ๆ ซึ่งช่วยเน้นให้เห็นคำสำคัญ (Keywords) ที่มีความถี่สูงในชุดข้อมูลนั้น ๆ Word Clouds ถูกนำมาใช้ในหลากหลายบริบท เช่น ด้านการตลาด เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยการระบุคำที่ลูกค้าใช้บ่อยในการอธิบายประสบการณ์หรือความรู้สึก ด้านการศึกษาและวิจัย เพื่อทำเหมืองข้อมูลข้อความ (Text Mining) โดยพิจารณาความถี่ของคำหลักและแสดงผลในรูปแบบภาพ ด้านการ

สื่อสารออนไลน์ เช่น การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ชมบนแพลตฟอร์ม YouTube เพื่อศึกษารูปแบบการรับรู้และการตอบสนองต่อเนื้อหาที่เผยแพร่ แนวคิดของ Word Clouds จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้รับสารในสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะในแพลตฟอร์ม YouTube ซึ่งมีข้อมูลความคิดเห็นจำนวนมากที่สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อสะท้อนแนวโน้ม ความสนใจ และทัศนคติของผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Seesuwan et al., 2023)

ระเบียบวิธีวิจัย

รายละเอียดของข้อมูลจากผู้สร้างสื่อ (Content Creators) จะถูกนำมาสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่เผยแพร่ ขณะที่ความคิดเห็น (Opinion) ซึ่งปรากฏในรูปแบบของข้อความแสดงการสนทนา (Comment) ใต้เนื้อหาวิดีโอบนแพลตฟอร์ม YouTube จะถูกนำมาตีความเพื่อศึกษาผลการรับรู้ (Perceptions) ของผู้ชม (Viewers) กระบวนการศึกษาข้อมูลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์สองประการ โดยวัตถุประสงค์แรกมุ่งเน้นการสรุปความเนื้อหาของผู้ส่งสาร ซึ่งดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนวัตถุประสงค์ที่สองมุ่งเน้นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้รับสาร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณผ่านเทคนิคการวิเคราะห์ข้อความ

การคัดเลือกข้อมูล การเก็บข้อมูล และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้แพลตฟอร์ม YouTube เป็นแหล่งข้อมูลหลักในการศึกษา เนื่องจากเป็นแพลตฟอร์มที่มีการเผยแพร่เนื้อหาในรูปแบบวิดีโออย่างแพร่หลาย และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้คำค้นว่า “ศรีเทพ” บน YouTube และจัดเรียงผลการค้นหาตามจำนวนผู้ชมจากมากไปน้อย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกวิดีโอที่มีความเกี่ยวข้องกับเมืองโบราณศรีเทพ จากการคัดกรองตามเกณฑ์ดังกล่าว ได้วิดีโอทั้งหมดจำนวน 68 รายการ ซึ่งมียอดผู้ชมรวมกันมากกว่า 15,000,000 ครั้ง โดยวิดีโอที่มียอดรับชมสูงสุดมีจำนวน 1,546,137 ครั้ง และมีจำนวนผู้ชมตั้งแต่ประมาณ 30,000 ครั้งขึ้นไปจนถึง 1,500,000 ครั้ง ซึ่งเป็นช่วงที่สะท้อนถึงความสนใจของผู้ชมในระดับที่มีนัยสำคัญ จากนั้นข้อมูลที่ได้จากวิดีโอทั้ง 68 รายการถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ใน 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ข้อมูลเสียงจากวิดีโอ ผู้วิจัยดำเนินการถอดเสียง (Transcription) เพื่อแปลงเนื้อหาภายในวิดีโอให้อยู่ในรูปแบบข้อความ จากนั้นนำข้อความที่ได้มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยพิจารณาเนื้อหาสาระสำคัญที่ถูกนำเสนอ และมุมมองที่ปรากฏในแต่ละวิดีโอ

2) ข้อมูลข้อความความคิดเห็น ผู้วิจัยนำข้อความที่ผู้ชมแสดงความคิดเห็นใต้แต่ละวิดีโอมาวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการทางสถิติ และการจัดประเภทเพื่อการวิเคราะห์แนวโน้มของความคิดเห็น เช่น การแสดงความรู้สึก การตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือการวิพากษ์วิจารณ์

การวิเคราะห์ทั้งสองส่วนนี้ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจทั้งเนื้อหาที่ผู้ผลิตสื่อนำเสนอ และการตอบสนองของผู้ชมที่มีต่อเนื้อหานั้นอย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ร่วมสมัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการสรุปความ (Summarization) เนื่องจากวิดีโอที่เผยแพร่บน YouTube มีความยาวและเนื้อหาหลากหลาย การสรุปความจึงเป็นวิธีที่เหมาะสมในการจัดระเบียบข้อมูลให้สามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างมีระบบ โดยเน้นการดึงสาระสำคัญ หัวข้อหลัก และมุมมองที่ปรากฏในแต่ละวิดีโอที่เกี่ยวข้องเฉพาะกับเมืองโบราณศรีเทพ โดยเริ่มจากการรับชมวิดีโออย่างละเอียด พร้อมดำเนินการถอดเสียง (Transcription) เพื่อให้ได้ข้อความที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงสรุปสาระสำคัญเพื่อจัดทำกรอบประเด็นเนื้อหา และเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อนำมาใช้อภิปรายร่วมกับสาระสำคัญที่สรุปออกมา ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากวิดีโอจำนวน 7 รายการ ด้วยหลักการ Purposeful Sampling เป็นวิดีโอที่มียอดรับชมเกินกว่า 500,000 ครั้ง วิดีโอเหล่านี้สะท้อนถึงความนิยมสูงสุดในกลุ่มข้อมูลที่รวบรวมมา และมีแนวโน้มที่จะเป็นตัวแทนของเนื้อหาที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมในวงกว้าง และเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของข้อมูลในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำชื่อและเนื้อหาจากวิดีโอในกลุ่มที่ได้รับความนิยมน้อยกว่า ซึ่งอยู่ในกลุ่มวิดีโอทั้ง 68 รายการ มาร่วมพิจารณาในขั้นตอนการจัดทำกรอบประเด็นเนื้อหาด้วย ซึ่งวิดีโอที่แม้จะมีจำนวนผู้ชมไม่สูงมาก แต่มีลักษณะการนำเสนอที่สะท้อนมุมมองของผู้ส่งสารได้อย่างชัดเจน วิดีโอเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อเสริมความหลากหลายของข้อมูล และช่วยให้การวิเคราะห์มีความครอบคลุมมากขึ้น สะท้อนภาพรวมของการสื่อสารเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพในสื่อออนไลน์ได้อย่างรอบด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สำหรับข้อมูลความคิดเห็น ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดจากวิดีโอจำนวน 68 รายการที่คัดเลือกมา โดยใช้ช่วงเวลาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2567 รวมได้ความคิดเห็นทั้งสิ้นจำนวน 21,961 ข้อความ (นับเป็น 1 ข้อความต่อ 1 รายการความคิดเห็น) การรวบรวมข้อมูลดำเนินการด้วยภาษาไพทอน (Python) โดยใช้คำสั่ง youtube_comment_downloader เพื่อดึงข้อมูลความคิดเห็นจาก YouTube ข้อความทั้งหมดถูกจัดเก็บในไฟล์ .txt และนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ภาษาด้วยเครื่องมือ PyThaiNLP (Krukaset et al., 2024; Ngamcharoen et al., 2022) ขั้นตอนการวิเคราะห์ประกอบด้วย 1) การแบ่งส่วนคำ (Word Segmentation) ใช้ฟังก์ชัน word tokenize เพื่อแยกคำออกจากข้อความความคิดเห็นที่เป็นภาษาไทย 2) การทำความสะอาดข้อมูล (Cleaning) ใช้ฟังก์ชัน thai_stopwords เพื่อลบคำที่ไม่สื่อความหมาย เช่น คำเชื่อม คำซ้ำ หรือคำทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา 3) การระบุคำสำคัญ (Keyword Extraction)

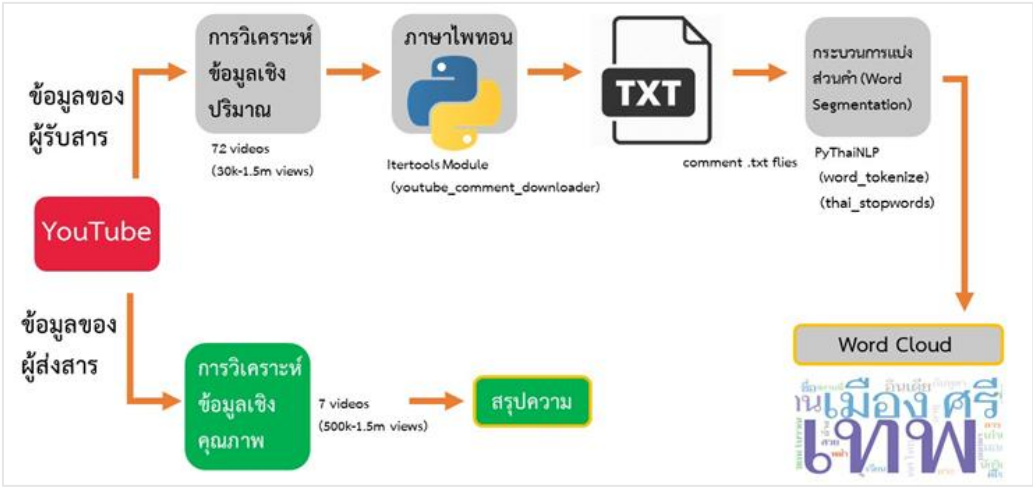
คำสำคัญในที่นี้หมายถึงคำที่ปรากฏบ่อยและมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของวิดีโอ เช่น “ศรีเทพ” “โบราณ” “ประวัติศาสตร์” “เที่ยว” “น่าสนใจ” ฯลฯ โดยคำเหล่านี้ได้มาจากการนับความถี่ของคำที่ปรากฏหลังจากผ่านการทำความสะอาดแล้ว 4) การวิเคราะห์และแสดงผล นำคำสำคัญเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยจัดอันดับตามความถี่ และแสดงผลด้วย Word Cloud เพื่อให้เห็นภาพรวมของคำที่ผู้ชมใช้ในการแสดงความคิดเห็น โดยเลือกแสดงคำที่มีความถี่สูงสุด 50 อันดับแรก

การแสดงผล

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการที่กำหนดไว้ (ดังแสดงในภาพที่ 4) ขั้นตอนถัดไปคือการจัดการนำเสนอข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก การนำเสนอข้อมูลทั้งสองประเภทนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถสื่อสารผลการวิจัยได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายทั้งในเชิงเนื้อหาและเชิงสถิติ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะถูกนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย (Narrative Description) โดยสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่ผู้ส่งสารนำเสนอผ่านวิดีโอบนแพลตฟอร์ม YouTube พร้อมจัดเรียงตามหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยที่ได้จากการสรุปความ

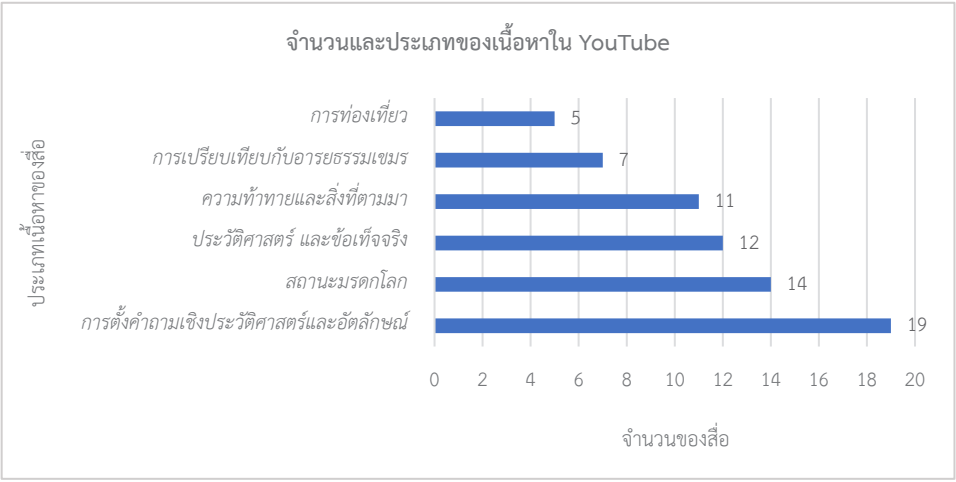
2. ข้อมูลเชิงปริมาณจะถูกนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิภาพคำ (Word Clouds) โดยใช้คำสำคัญ (Keywords) 50 คำแรกที่ได้จากแนวโน้มความคิดเห็นของผู้ใช้ YouTube เกี่ยวกับเมืองศรีเทพ คำเหล่านี้จะถูกจำแนกและจัดกลุ่มตามเกณฑ์ทางภาษาศาสตร์และความหมาย (Linguistic and Semantic Classification) เพื่อวิเคราะห์การรับรู้ของสาธารณชนในมิติต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และอื่น ๆ

ภาพที่ 4 ขั้นตอนและรายละเอียดกระบวนการวิจัยของแต่ละวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

จากการจัดหมวดหมู่เนื้อหาจากชื่อเรื่อง 68 วิดีโอ สามารถจำแนกประเด็นเนื้อหาที่สื่อสารออกเป็น 6 กลุ่ม ดังแสดงในรูปที่ 5 หมวดหมู่ที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุดเกี่ยวข้อสงสัยทางประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ของเมืองโบราณศรีเทพ รองมาเป็น สถานะมรดกโลก ประวัติศาสตร์ ข้อเท็จจริง

ภาพที่ 5 จำนวนและประเภทของเนื้อหาใน YouTube

กลุ่มชื่อเรื่องการท่องเที่ยว เช่น ตะลุยเมืองโบราณศรีเทพสุดเก่าแก่ เดินเท้าสำรวจพีระมิด, 1 Day Trip นั่งรถไฟไปพีระมิดเมืองไทย, เที่ยวทั่วเพชรบูรณ์ เมืองศรีเทพมรดกโลก, แห่ชมมรดกโลกศรีเทพวันหยุดคึกคัก

กลุ่มชื่อเรื่องการเปรียบเทียบกับอารยธรรมเขมร เช่น บ้านโนนวัด แหล่งอารยธรรม 6,000 ปี เขมรจุก!, 9 สิ่งพิเศษของศรีเทพที่คนไทยควรทราบ แต่เขมรไม่อยากรับรู้, เขมรคลั่ง! ลุยแก้ข้อมูลวิกิพีเดีย ศรีเทพเก่ากว่านครวัดแน่ ๆ, เมืองศรีเทพ กับ พระนคร อาณาจักรใดล่มสลายก่อนเพื่อน, “ศรีเทพ” ในจารึกโบราณ โลกคู่ขนานอารยธรรมเขมร

กลุ่มชื่อเรื่องความท้าทายและสิ่งที่ตามมา เช่น ระเบิดเวลาที่ดินศรีเทพ, สื่อดังญี่ปุ่นเผย เมืองโบราณศรีเทพ ได้รับความนิยมเกินคาด แต่มีปัญหา, คนไทยเฮ! ลุ้นทวงคืนสุริยเทพจากอเมริกา, เศียรพระพุทธรูปที่หายไป, “ศรีเทพ” ประวัติศาสตร์ที่หายไป จากมรดกไทยในต่างแดน

กลุ่มชื่อเรื่องสถานะมรดกโลกและข้อเท็จจริง เช่น ศรีเทพ เทพยังไง ทำไมได้ UNESCO ?, เมืองโบราณศรีเทพ มรดกโลกแห่งที่ 7 ของไทย, ไทยเฮ..มรดกโลกแห่งใหม่!, ประกาศ “เมืองโบราณศรีเทพ” เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม, ค้นพบมหานครใต้ดินที่เมืองโบราณศรีเทพ และ UNESCO ได้ประกาศจุดเด่น 3 ข้อ, เมืองโบราณศรีเทพ คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากล, รู้จัก “เมืองโบราณศรีเทพ” สู่มรดกโลกทางวัฒนธรรม

กลุ่มชื่อเรื่องการตั้งคำถามเชิงประวัติศาสตร์และอัตลักษณ์ เช่น รัฐศรีเทพเกิดขึ้นมาได้อย่างไร, “ศรีเทพ” รัฐแรกเริ่ม หรือ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์โบราณ, เปิดตำนานเมืองโบราณศรีเทพ, “ศรีเทพ” เป็นศูนย์กลาง “ทวารวดี”?, ตำนาน “เมืองศรีเทพ” จังหวัดเพชรบูรณ์, “ศรีเทพ” เมืองไม่เคยร้าง ศูนย์กลางทวารวดี, ศรีเทพคือศรีจนาศะ หรือไม่ ที่นี่เคยมีวิทยาลัยสงฆ์ หรือไม่, “มัณฑละแห่งทวารวดี” และ “ศรีจนาศะที่ศรีเทพ”

1. สาระสำคัญของเนื้อหาที่นำเสนอบนแพลตฟอร์ม YouTube

เพื่อศึกษาการสื่อสารสารเกี่ยวกับเมืองโบราณศรีเทพผ่านสื่อวิดีโอบนแพลตฟอร์ม YouTube ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาที่ผู้ส่งสารนำเสนอจากวิดีโอที่มียอดผู้ชมเกิน 500,000 ครั้ง ซึ่งได้จากการสืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 รวมทั้งสิ้น 7 รายการ โดยวิดีโอเหล่านี้เผยแพร่และได้รับความนิยมในช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2567 วิดีโอที่ได้รับความนิยมสูงเหล่านี้สะท้อนเนื้อหาหลากหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับเมืองโบราณศรีเทพ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถานและวัตถุโบราณสำคัญ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อท้องถิ่น ตลอดจนการเปรียบเทียบกับอารยธรรมเขมร และการอธิบายลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งของเมืองศรีเทพ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาเหล่านี้เพื่อจัดทำกรอบประเด็นหลักที่ปรากฏในแต่ละวิดีโอ ซึ่งจะนำไปสู่การทำความเข้าใจแนวโน้มการสื่อสารและการรับรู้ของสาธารณชนต่อเมืองโบราณศรีเทพในบริบทร่วมสมัย รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายการวิดีโอที่นำมาสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในการวิจัยนี้ แสดงเป็นภาพหน้าปก (Thumbnail) ที่ปรากฏบน YouTube ชื่อเรื่องของวิดีโอ และจำนวนการรับชม (View Count)

ภาพปก	รายละเอียดเรียงตามลำดับ
	1. ชื่อเรื่อง: “ตามรอยกำเนิดเมืองศรีเทพ ปีนเขาเข้าถ้ำถมอรัตน์ ชมพัฒนาการชุมชนสู่มหานคร” ช่อง: ประวัติศาสตร์นอกตำรา ยอดดู: 1,546,137 ครั้ง
	2. ชื่อเรื่อง: “เพชรบูรณ์ ตำนานเมืองศรีเทพ ว่าที่ UNESCO แห่งใหม่ และ Unseen อีกเพียบ” ช่อง: Go Went Go ยอดดู: 1,509,916 ครั้ง
	3. ชื่อเรื่อง: “ศรีเทพ รัฐแรกเริ่ม หรือ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์โบราณ” ช่อง: Thai PBS ยอดดู: 1,265,334 ครั้ง

ภาพปก	รายละเอียดเรียงตามลำดับ
	4. ชื่อเรื่อง: “บ้านโนนวัด แหล่งอารยธรรม 6,000 ปี เขมรจุก! ศรีเทพแค่เผาหลอก” ช่อง: Up Comment ยอดดู: 867,198 ครั้ง
	5. ชื่อเรื่อง: “ศรีเทพ เทพยังไง ทำไมได้ UNESCO?” ช่อง: Point of View ยอดดู: 818,439 ครั้ง
	6. ชื่อเรื่อง: “เปิดตำนานเมืองโบราณศรีเทพ” ช่อง: The Ghost Secret ยอดดู: 651,633 ครั้ง
	7. ชื่อเรื่อง: “9 สิ่งพิเศษของศรีเทพที่คนไทยควรทราบเอาไว้ แต่เขมรไม่อยากรับรู้” ช่อง: Thailand & The World ยอดดู: 528,042 ครั้ง

1.1 ประวัติศาสตร์รากฐานรัฐแรกเริ่มสู่ศูนย์กลางอารยธรรมก่อนทวารวดี และอัตลักษณ์ของเมืองศรีเทพ

เมืองศรีเทพ หรือ “เมืองอภัยสาลี” เป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่ที่มีหลักฐานแสดงถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในสมัยสุโขทัย เมืองแห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งของ “เมืองราด” ซึ่งเกี่ยวข้องกับพ่อขุนผาเมือง เมืองศรีเทพสะท้อนถึงความมั่งคั่งทั้งในด้านทรัพยากรและอารยธรรม โดยผังเมืองแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวเป็นเมืองสองชั้น ซึ่งอาจบ่งชี้ว่าเมืองศรีเทพมีการตั้งถิ่นฐานมาก่อนยุคทวารวดี ภายในพื้นที่มีการสร้างคูน้ำคันดินที่ไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 8-9 ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ โดยพบโครงกระดูกมนุษย์และภาชนะที่เรียกว่า “กุณฑี” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการติดต่อกับวัฒนธรรมอินเดีย บริเวณหลุมฝังศพยังแสดงให้เห็นถึง “ชั้นวัฒนธรรม” ที่เรียงลำดับตามช่วงเวลา ได้แก่ วัฒนธรรมทวารวดี และวัฒนธรรมเขมรโบราณ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานของอารยธรรมก่อนยุคทวารวดี เช่น “จารึกไวษณพ” ซึ่งกล่าวถึงศาสนาพราหมณ์ที่นับถือพระวิษณุ และ “จารึกศรีเทพ” ที่กล่าวถึงกษัตริย์ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-12 ซึ่งถือเป็นจารึกยุคแรกที่เก่าแก่ที่สุดในภาคกลางของประเทศไทย มีอายุประมาณ 1,500 ปี อีกทั้งยังพบ “จารึกคาถาเยธัมมา” และ “ธรรมจักร” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา เมืองศรีเทพมีความเกี่ยวข้อง

กับอาณาจักรทวารวดี และมีความสัมพันธ์ร่วมกับเมืองสำคัญอื่น ๆ ในยุคนั้น เช่น หริภุญชัย จันเสน ละโว้ อู่ทอง นครปฐม พุกาม โยนกเชียงแสน และเจนละ รศ.ดร. สฤษดิ์พงศ์ ขุนทรง ได้กล่าวในรายการหนึ่งว่า “ที่เมืองศรีเทพพบเทวรูปพระวิษณุรุ่นเก่า แบบเดียวกับที่พบในภาคใต้และเมืองโบราณอู่ทอง ปัจจุบันในภาคกลางมีเพียงสองแห่งที่พบเทวรูปรุ่นเก่าของไวษณพนิกาย” ทั้งนี้ เมืองศรีเทพจึงถูกตั้งข้อสันนิษฐานว่าอาจเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมทวารวดี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการศึกษาที่ช่วยคลี่คลายความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐแรกเริ่มของไทยก่อนการเกิดสมัยทวารวดี หรือรัฐแรกเริ่มที่มีมาก่อนทวารวดี

1.2 ลักษณะภูมิประเทศและที่ตั้งของศรีเทพแผ่นดินลุ่มน้ำป่าสักศูนย์กลางการค้า

เมืองศรีเทพตั้งอยู่บริเวณชุมทางของลุ่มแม่น้ำป่าสัก ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างนครวัดในกัมพูชาและเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ในช่วงประมาณ 2,000 ปีที่ผ่านมา ดินแดนบริเวณนี้ได้รับการกล่าวถึงจากอารยธรรมอินเดีย โรมัน และจีนว่าเป็น “แผ่นดินทอง” เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะแร่ทองแดงและดีบุก คำว่า “แผ่นดินทอง” ในบริบทนี้ อาจหมายถึง “โลหะสำริด” ซึ่งเกิดจากการผสมระหว่างทองแดงและดีบุก โดยช่างฝีมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถผลิตโลหะสำริดที่มีคุณภาพสูง มีลักษณะเป็นสีเหลืองมันวาวคล้ายทองคำ ซึ่งสะท้อนถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรมของภูมิภาคในยุคนั้น ศรีเทพจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางการค้าขายแร่โลหะในภูมิภาค โดยมีแหล่งขุดแร่สำคัญอยู่ที่เขาวงพระจันทร์ จังหวัดลพบุรี และมีลุ่มแม่น้ำป่าสักเป็นเส้นทางคมนาคมหลัก ซึ่งเชื่อมต่อไปยังแม่น้ำโขงและเหมืองแร่ทองแดงในแขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว

1.3 ผังเมืองและศิลปกรรมจากเขาถมอรัตน์ เขาคลังใน และเขาคลังนอก

เขาถมอรัตน์ เป็นภูเขาที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรมและความเชื่อในพื้นที่เมืองศรีเทพ โดยเฉพาะในความสัมพันธ์กับโบราณสถานเขาคลังนอก มีความเชื่อมาตั้งแต่โบราณว่าเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ บนยอดเขามีถ้ำซึ่งภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางแสดงธรรมขนาดใหญ่ ซึ่งต่อมาได้ดัดแปลงเป็นศาสนสถานในพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม ในช่วงประมาณ พ.ศ. 2503 พระเศียรและพระหัตถ์ของพระพุทธรูปถูกโจรกรรมและนำไปจำหน่ายให้กับ Jim Thompson ก่อนที่กรมศิลปากรจะติดตามและนำกลับคืนมาได้ เขาถมอรัตน์ตั้งอยู่ห่างจากเมืองโบราณศรีเทพไปทางทิศตะวันตกประมาณ 15 กิโลเมตร และอยู่ในแนวเส้นตรงจากประตูเมืองศรีเทพ ซึ่งอาจสะท้อนถึงอิทธิพลของภูมิประเทศต่อการวางผังเมืองในระยะแรกเริ่ม

เขาคลังใน เป็นโบราณสถานที่มีการค้นพบประติมากรรม “คนแคระ” ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ท่านั่งแบกและเหาะแบก โดยมีใบหน้าหลากหลาย ได้แก่ คน ลิง สิงโต วัว และควาย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และการค้ำจุน ปรางค์ศรีเทพในบริเวณนี้สะท้อนอิทธิพลของวัฒนธรรมเขมรโบราณในช่วงพุทธศตวรรษที่ 16 ที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์มหินทรปุระ และแสดงถึงการขยายอำนาจ การค้าขาย และความสัมพันธ์

กับภูมิภาคอีสานใต้และโตนเลสาบเขมร การก่อสร้างปรางค์สองพี่น้องในช่วงเวลาดังกล่าวยังอยู่ในยุคเดียวกับการสร้างนครวัด

เขาคลังนอก เป็นโบราณสถานที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดีย มีอายุราว 1,200-1,300 ปี อยู่ในช่วงวัฒนธรรมทวารวดี ลักษณะเป็นสถูปหรือเจดีย์ขนาดใหญ่ก่อด้วยศิลาแลง ตามความเชื่อในศาสนาฮินดูและพุทธ ระหว่างการขุดแต่งพบพระพุทธรูปที่เหลืออยู่เพียงองค์เดียว เนื่องจากไม่ใช่พระประธาน การขึ้นสู่เขาคลังนอกทำได้เพียงทางทิศตะวันตก ซึ่งตรงกับทิศของเขาถมอรัตน์ สอดคล้องกับแนวคิดในพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ลัทธิสุขาวดี บนยอดสถูปยังพบพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่ง ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็น “พระอมิตาภพุทธะ” ลักษณะการก่อสร้างสะท้อนแนวคิด “ศาสนบรรพต” และมณฑลจักรวาล (Mandala Cosmology) คล้ายกับบุโรพุทโธในอินโดนีเซีย เขาคลังนอกถือเป็นศาสนสถานในศิลปะทวารวดีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และอาจใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการสร้างนครวัดถึง 200 ปี โบราณสถานแห่งนี้มีลักษณะผสมผสานระหว่างความอ่อนช้อยและความแข็งแกร่งแบบศิลปะอินเดีย ผังการก่อสร้างคล้ายกับมหาวิทยาลัยนาลันทา และลวดลายปูนปั้นรวมถึงประติมากรรมคนแคระแบกยังมีลักษณะคล้ายกับถ้ำอชันตา ซึ่งเป็นวัดถ้ำในพุทธศาสนาที่เก่าแก่และงดงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

1.4 ศาสนา วัฒนธรรม และความเชื่อ เมืองแห่งสุริยเทพและพระกฤษณะ รอยต่ออารยธรรมอินเดีย-จีน-ขอม

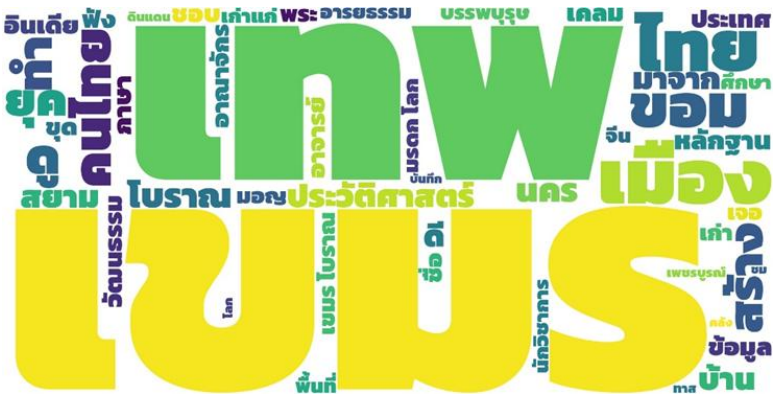
ด้วยทำเลที่ตั้งของเมืองศรีเทพซึ่งสามารถเดินทางได้โดยทางน้ำ เมืองแห่งนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับอารยธรรมต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การขุดค้นทางโบราณคดีพบโครงกระดูกมนุษย์เพศหญิงและสุนัขฝังร่วมกันในหลุมศพอายุราว 2,000 ปี สะท้อนความเชื่อว่าสุนัขเป็นผู้นำวิญญาณไปสู่บรรพชน นอกจากนี้ ยังพบวัตถุโบราณจากสมัยเจนละ (พุทธศักราช 1200) และจารึกภาษาจีน รวมถึงรูปเคารพพระกฤษณะ (อวตารที่ 8 ของพระวิษณุ) อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 ซึ่งเชื่อมโยงกับคติการสถาปนาเมืองทวารวดีตามแบบเมืองทวารกาในอินเดีย การค้นพบดังกล่าวนำไปสู่ข้อสันนิษฐานว่าเมืองศรีเทพอาจเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมทวารวดี แทนที่นครปฐมซึ่งไม่พบรูปเคารพของพระกฤษณะ หลักฐานสำคัญอีกประการหนึ่งคือการค้นพบรูปเคารพสุริยเทพจำนวน 4 องค์ ซึ่งมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีลักษณะศิลปกรรมที่แสดงอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันออกกลาง เช่น การถือดอกบัวสองดอก ใบหน้าคล้ายชาวเอเชียกลาง มีเครา สวมเสื้อแขกยาว รองเท้าบูต และหมวกทรงกระบอก วัฒนธรรมของเมืองศรีเทพเป็นการผสมผสานระหว่างอิทธิพลจากอินเดีย ทมิฬ ศรีลังกา จีน และขอมโบราณ โดยมีการรับศิลปะคุปตะและพัฒนาเป็นศิลปะแบบศรีเทพที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ช่างศิลป์ในศรีเทพมีความโดดเด่นในการแกะสลักรูปทรงร่างกายและกล้ามเนื้อ ซึ่งเหนือกว่าศิลปะเขมรโบราณและทวารวดี

1.5 การเปรียบเทียบเมืองศรีเทพกับอาณาจักรเขมร เมืองศรีเทพกับการทบทวนประวัติศาสตร์ไทยรากอารยธรรมไทยจากตัวอักษรถึงศิลปกรรม

เมืองศรีเทพเป็นชุมชนโบราณกว่าเขมรโบราณที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีหลักฐานสำคัญคือการค้นพบตัวอักษรที่มีอายุราว 1,500 ปี ซึ่งถือเป็นหนึ่งในตัวอักษรยุคแรกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางวัฒนธรรมและการสื่อสารที่ก้าวหน้าในยุคนั้น โบราณสถานเขาคลังนอกมีอายุเก่าแก่กว่าวัฒนธรรมเขมรโบราณ และเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงความรุ่งเรืองของเมืองศรีเทพก่อนการขยายอิทธิพลของอารยธรรมเขมรโบราณ ศิลปะศรีเทพมีลักษณะเฉพาะตัว โดยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียใต้และมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น จนเกิดเป็นรูปแบบศิลปะที่มีเอกลักษณ์ งานประติมากรรมของศรีเทพมีความประณีตและแสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคนิคและวิศวกรรม ซึ่งในหลายกรณีมีความโดดเด่นเหนือกว่าศิลปะเขมรโบราณและทวารวดี ด้วยหลักฐานทางโบราณคดีและศิลปกรรมที่ปรากฏ เมืองศรีเทพจึงมีศักยภาพในการขยายกรอบการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยให้ย้อนกลับไปได้มากกว่า 1,000 ปี จากเดิมที่มักเริ่มต้นที่สมัยสุโขทัย การปรากฏขึ้นของเมืองศรีเทพในฐานะศูนย์กลางอารยธรรมโบราณจึงมีนัยสำคัญต่อการทบทวนและปรับปรุงองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ไทย โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับต้นแบบทางวัฒนธรรมและการอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ที่เคยให้ความสำคัญกับอารยธรรมเขมรเป็นหลัก

2. การรับรู้ข้อมูลต่อสื่อที่เผยแพร่บน YouTube ที่แสดงผ่านการแสดงความคิด

ความคิดเห็นจากวิดีโอจำนวน 68 รายการที่เผยแพร่บนแพลตฟอร์ม YouTube ได้รับการคัดเลือกเพื่อนำมาวิเคราะห์ความสนใจของผู้ชม โดยพบว่ามีความคิดเห็นรวมทั้งสิ้นจำนวน 21,916 รายการ ทั้งนี้ ได้มีการตัดคำที่ไม่ต้องการนำมาวิเคราะห์ออกจำนวน 1,096 คำ ซึ่งเป็นคำที่ไม่สามารถสะท้อนการรับรู้ของผู้ชมได้อย่างชัดเจน รวมถึงสัญลักษณ์และรูปภาพอิโมจิต่าง ๆ เช่น “…” “@” “แง” “เฮ้ย” “คับ” “เลย” “ 👍 ” “ 🎉 ” “ 😽 ” “ 🙏 ” “ ❤️ ” “ 🤗 ” “ 🥰 ” ฯลฯ ผลจากการประมวลผลข้อมูลความคิดเห็นดังกล่าวพบว่ามีจำนวนคำทั้งหมด 554,930 คำ โดยในจำนวนนี้ได้มีการจัดลำดับคำที่ปรากฏบ่อยที่สุดจำนวน 50 อันดับ และนำมาสร้างเป็นภาพ Word Cloud เพื่อแสดงผลในรูปแบบภาพตามที่ปรากฏในภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กลุ่มของคำแสดงความถี่จากความคิดเห็นปรากฏคำว่า “เขมร” มากที่สุด

คำที่ได้จากการจัดลำดับตามสถิติความถี่ของการกล่าวถึงมากที่สุดจำนวน 50 คำ สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มที่สะท้อนประเด็นการพูดคุยและการสนทนาของผู้ชมในสังคมออนไลน์ได้ในหลายมิติ

ตารางที่ 2 คำนามที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Word Clouds

ประเภทคำนาม	ข้อมูล
ประเทศ	จีน ประเทศ อินเดีย สยาม ไทย
สถานที่	โลก ดินแดน พื้นที่ อาณาจักร บ้าน นคร เมือง คลัง เพชรบูรณ์
ศาสนา วัฒนธรรม	อารยธรรม เขมรโบราณ วัฒนธรรม เทพ
คน	นักวิชาการ อาจารย์ บรรพบุรุษ มอญ ขอม คนไทย เขมร ทาส
สิ่งของ	บันทึก มรดกโลก ข้อมูล หลักฐาน
อื่น ๆ	ชื่อ ภาษา ประวัติศาสตร์ ยุค
การกระทำ	มาจาก ศึกษา เจอ ขุด ฟัง ดู สร้าง ทำ
คำแสดงทัศนคติที่ดี	ชม ชอบ ดี โบราณ เก่าแก่ เก่า
คำแสดงทัศนคติที่ไม่ดี	เคลม

ข้อมูลจากตารางที่ 2 สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มประเทศ สะท้อนถึงการรับรู้และการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมที่ตั้งอยู่โดยรอบประเทศไทยในปัจจุบัน “อินเดีย” สะท้อนอิทธิพลทางศาสนาและศิลปกรรม และ “จีน” สะท้อนถึงการค้าขายและการทูต กลุ่มสถานที่ คำที่ปรากฏในความคิดเห็นของผู้ชม เช่น “โลก” “ดินแดน” “พื้นที่” และ “อาณาจักร” สะท้อนถึงการรับรู้เมืองศรีเทพในฐานะพื้นที่ที่มีขอบเขตทางภูมิศาสตร์และอารยธรรมที่กว้างขวาง โดยคำเหล่านี้มักใช้เพื่ออธิบายอาณาบริเวณหรือบริบททางวัฒนธรรมที่เมืองศรีเทพมีบทบาทอยู่ ขณะเดียวกัน คำว่า “บ้าน” “เมือง” และ “นคร” สะท้อนถึงการรับรู้ของผู้ชมที่มองเมืองศรีเทพในฐานะชุมชนหรือศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐาน โดยเฉพาะคำว่า “นคร” ซึ่งปรากฏในหลายความคิดเห็นแสดงให้เห็นถึงการยอมรับว่าเมืองศรีเทพเคยเป็นพื้นที่ที่มีความรุ่งเรืองและมีสถานะทางการเมืองหรือศาสนา

ในอดีตข้อมูลด้านวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมเขมรโบราณ รวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าในตำนาน ส่วนข้อมูลด้านบุคคลพบว่ามีการกล่าวถึงบุคคลที่มีบทบาทและสถานะที่หลากหลาย เช่น “นักวิชาการ” และ “อาจารย์” ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตลอดจนการกล่าวถึงบรรพบุรุษของคนไทยที่เชื่อว่าเป็นชาวมอญหรือขอม นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมร โดยเฉพาะในประเด็นด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เช่น การเป็นทาสในอดีตที่เชื่อมโยงกับกลุ่มคนที่ถูกเรียกว่า “ขอม” และ “เขมร” คำแสดงการกระทำที่ปรากฏในความคิดเห็นของผู้ชม เช่น “มาจาก” “ศึกษา” “เจอ” “ขุด” “ฟัง” “ดู” “สร้าง” และ “ทำ” สะท้อนถึงความสนใจในการแสวงหาข้อเท็จจริงเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในบริบทของเมืองโบราณศรีเทพ กริยาเหล่านี้แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ชมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ การสำรวจ และการตีความ เช่น การศึกษาเนื้อหา การขุดค้นทางโบราณคดี การฟังเรื่องเล่า หรือการดูสารคดี อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบว่ามีการกระทำที่เป็นพฤติกรรมที่ได้รับความนิยมและการสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่น เช่น การบูชาวัตถุมงคล การบริโภคอาหาร และการซื้อของฝาก สำหรับข้อมูลคำที่แสดงทัศนคติที่ดี พบว่าเป็นการแสดงความชื่นชมต่อความงดงามและความเก่าแก่ของสถานที่หรือวัตถุทางประวัติศาสตร์ โดยคำที่ปรากฏบ่อย ได้แก่ “เก่าแก่” และ “โบราณ” ซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึกชื่นชมและความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม ในทางตรงกันข้าม ข้อมูลคำที่มีความหมายเชิงลบ มักเกี่ยวข้องกับประเด็นการอ้างสิทธิ์หรือการเคลมทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสะท้อนถึงความขัดแย้งในการตีความและการเป็นเจ้าของวัฒนธรรมโบราณในภูมิภาค ตัวอย่างความคิดเห็นที่น่าสนใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามหาข้อมูลในการอธิบายรากศัพท์และความหมายของคำในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในฝั่งของประเทศไทย เช่น *จา*กบทความของเว็บไซต์กรมศิลปากร *คำว่า “ถมอ” มาจากคำว่า “ทะมอ” ในภาษามอญโบราณ (ญัฮกุร) แปลว่า “หิน” หรือ “กองหินขนาดใหญ่” ส่วนคำว่า “รัตน์” อาจมาจากคำว่า “รัตนะ” ซึ่งแปลว่า “แก้ว”*

การอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ผู้ส่งสารนำเสนอร่วมกับการรับรู้ของผู้รับสารพบว่า การสื่อสารสามารถเกิดขึ้นได้ในสองลักษณะสำคัญ ได้แก่ ผู้รับสารสามารถสะท้อนกลับเนื้อหาได้ตรงกับประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ และ ผู้รับสารสะท้อนกลับเนื้อหาในลักษณะที่แตกต่างหรือคลาดเคลื่อนจากเจตนาของผู้ส่งสาร

สารที่ถ่ายทอดระหว่างผู้ส่งและผู้รับมีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหาและบริบท โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากการตีความ (Interpretation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญในหลายศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์ เทววิทยา มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ศิลปะ และภาษาศาสตร์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้รับสารที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การตีความจึงมิใช่เพียงการรับสารแบบตรงไปตรงมา แต่เป็นการสร้างความหมายใหม่ที่อาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร (Livingstone & Das,

2013) การศึกษาลักษณะการสะท้อนกลับของผู้รับสารจึงเป็นประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของการสื่อสาร โดยเฉพาะในบริบทของสื่อร่วมสมัยที่เปิดโอกาสให้ผู้รับสารมีบทบาทเชิงรุกในการตีความและวิพากษ์เนื้อหาอย่างหลากหลาย

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ชมต่อเมืองศรีเทพสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับสารสามารถตีความและสะท้อนกลับเนื้อหาได้อย่างสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อ โดยเฉพาะในด้านการรับรู้และการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพื้นที่ดังกล่าว ภายในช่องแสดงความคิดเห็นพบว่ามีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้รับสารบางรายอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น กรมศิลปากร และนักวิชาการด้านโบราณคดีและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีการอภิปรายและแก้ไขความเข้าใจซึ่งกันและกันในลักษณะของการสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Communication) ซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ ลักษณะของการสะท้อนกลับดังกล่าวปรากฏผ่านกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับ “ประเทศ” “สถานที่” “ศาสนา” “วัฒนธรรม” “บุคคล” และ “การกระทำ” ซึ่งล้วนเป็นดัชนีทางภาษา (Linguistic Indices) ที่ชี้ให้เห็นถึงการรับรู้และการตีความสารในระดับลึก ทั้งในเชิงภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมโดยภาพรวม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลความคิดเห็นที่นำมาศึกษานั้นไม่มีข้อมูลประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา หรือความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของผู้แสดงความคิดเห็น ทำให้ไม่สามารถสรุปลักษณะของผู้รับสารได้อย่างชัดเจนซึ่งอาจจะต้องมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม

แต่ในขณะเดียวกันข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ชมยังคงสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่แตกต่างกันระหว่างทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับคำว่าขอมโบราณและเขมรโบราณ ซึ่งปรากฏการสื่อสารและการตีความที่ไม่ตรงกัน สามารถจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะหลัก ดังนี้

1. ความเข้าใจว่า “ขอมโบราณ” และ “เขมรโบราณ” เป็นกลุ่มเดียวกัน ผู้แสดงความคิดเห็นในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าทั้งสองคำหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เช่น ความคิดเห็นที่ 590 กล่าวว่า *“ขอมกับเขมรก็คือตระกูลขแมร์ด้วยกันวันยังค่ำ”* ความคิดเห็นที่ 2592 กล่าวว่า *“ถ้านักวิชาการเอาแต่พูดว่าเขมรโบราณ โดยเอานครวัดมาอ้าง งั้นเหมือนนักวิชาการจะยอมรับว่าละโว้และพิมายเป็นเขมรโบราณนะสิ”* หรือความคิดเห็นที่ 2608 กล่าวว่า *“แทนที่จะใช้คำว่าขอมกับใช้ คำว่าเขมรโบราณ มันยิ่งทำให้พวกเขมรคิดว่าเป็นของพวกมันเหมือนที่รายการ อาจารย์สุจินต์ ที่เขมรตัดไปเฉพาะ ท่อนที่พวกมันได้ประโยชน์”* ความคิดเห็นที่ 4651 กล่าวว่า *“ปัญหาคือกลุ่ม อ.สุจินต์ วงเทศ แกยืนกรานาเขมรคือขอม”*

2. ความเข้าใจว่า “ขอมโบราณ” และ “เขมรโบราณ” เป็นคนละกลุ่มกัน กลุ่มนี้แสดงความเห็นว่าทั้งสองคำมีความหมายและบริบททางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น ความคิดเห็นที่ 128 กล่าวว่า *“เขมรคือชนเผ่าทาสแรงงาน ขอมคือกษัตริย์ปกครอง”* หรือ ความคิดเห็นที่ 1213 กล่าวว่า *“กรุณาอย่าเรียกว่าเขมรโบราณนะคะ เพราะมีแต่ ขอมโบราณค่ะ เขมรเป็นเชื้อชาติที่มาทีหลัง”* ความคิดเห็นที่ 2403 กล่าวว่า *“ไม่เข้าใจพวกนักวิชาการเหล่านี้ ชอบพูดว่า ขอมหรือเขมรโบราณ นักวิชาการบางคนรู้แล้วยังดื้อด้านว่า*

ขอมคือเขมรโบราณ ทั้ง ๆ ที่ขอมไม่ใช่เขมร" หรือ ความคิดเห็นที่ 2410 กล่าวว่า *"เขมรโบราณบ้าบออะไร นักวิชาเกินเหล่านี้ยังบอกอยู่เลยว่าขอมคือเขมรโบราณ ทั้ง ๆ ที่ไม่กี่ปีมานี้ เขาได้เอาหลักฐานเรื่อง DNA มาเผยแพร่แล้ว ก็ยังไม่ยอมปรับปรุงความรู้ของตัวเองให้มันถูกต้อง"*

3. ความเข้าใจที่ยังไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ ผู้แสดงความคิดเห็นในกลุ่มนี้แสดงความสับสน เช่น ความคิดเห็นที่ 2663 กล่าวว่า "ขอมกับเขมร คนกลุ่มเดียวกันม้ัย" หรือ ความคิดเห็นที่ 871 กล่าวว่า "เห็นวิทยากรอ้างเขมรบ่อย ๆ สรุปอย่างไร ระหว่าง ขอม กับ เขมร"

นอกจากนี้ ยังสามารถจำแนกแหล่งที่มาของความเชื่อเกี่ยวกับคำว่า "ขอม" และ "เขมร" ได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ความเชื่อที่เกิดจากนักวิชาการ เช่น ความคิดเห็นที่ 2607 กล่าวว่า *"ถ้านักวิชาการเค้าใช้คำว่า "เขมรโบราณ ก็แปลว่าเค้าก็ต้องมีเหตุผลในการใช้ เพราะเค้าเองก็ต่างเป็นนักวิชาการ ผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้"*

2. ความเชื่อที่เกิดจากภาพยนตร์ เช่น ความคิดเห็นที่ 758 กล่าวว่า *"เคยได้ยินคำพูดในหนังประวัติศาสตร์ เช่น สุริโยทัย เขาพูดถึงเมืองพระนครว่าศรีเทพรามนคร มันเกี่ยวกันไหม?"*

3. ความเชื่อที่เกิดจากสื่อหรือวิทยากรในรายการ เช่น ความคิดเห็นที่ 11 กล่าวว่า *"พอเรียกวัฒนธรรมขอมโบราณเป็นวัฒนธรรมเขมรโบราณ ก็เลิกดูเลย"*

4. ความเชื่อที่เกิดจากบุคคลมีชื่อเสียง เช่น ความคิดเห็นที่ 961 กล่าวว่า *"หลวงปู่ฤาษีลิงดำมโนมยิทธิบอก ขอมไม่ใช่เขมร"*

5. ความเชื่อที่เกิดจากบุคคลทั่วไป เช่น ความคิดเห็นที่ 1173 กล่าวว่า *"ขอร้องนักวิชาเกิน กรุณาอย่าเรียกว่าเขมรโบราณนะคะ เพราะมีแต่ขอมโบราณค่ะ เขมรเป็นเชื้อชาติที่มาทีหลัง"*

ตัวอย่างเหล่านี้สอดคล้องกับแรงจูงใจหลักสามประการที่ผลักดันให้ผู้รับสารชาวไทยมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นทางสังคมผ่านสื่อ ได้แก่ ความปรารถนาในการเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การรับรู้ว่าประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ความต้องการมีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหาเหล่านั้น (Roonkaseam & Srisaracam, 2024) แรงจูงใจเหล่านี้สะท้อนถึงลักษณะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (participatory communication) ซึ่งผู้รับสารมิได้ทำหน้าที่เพียงรับข้อมูลเท่านั้น หากแต่ยังแสดงบทบาทเชิงรุกในการมีส่วนร่วมกับเนื้อหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้วิจัยพบว่าหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน คือ การใช้คำว่า "ขอม" และ "เขมร" ซึ่งมักถูกใช้แทนกันในบริบทสื่อสารร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้นิยามคำว่า "ขอม" ว่า "เขมรโบราณ" ซึ่งอาจนำไปสู่การตีความว่า "ขอม" และ "เขมร" เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งที่ในเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่สอดคล้องกับนิยามดังกล่าว ได้แก่ ศิลาจารึกก่อนยุคเมืองพระนคร ซึ่งมีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 (ประมาณ 1,000 ปีมาแล้ว) โดยใช้คำว่า "เกฺมร" เพื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

ในขณะที่คำว่า “ขอม” เป็นคำในภาษาไทยที่กลายมาจากภาษาเขมร ใช้เรียกกลุ่มคนที่อาศัยอยู่บริเวณตอนล่างของลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น รัฐละโว้ (ลพบุรี) คำว่า “ขอม” จึงอาจเป็นคำที่กลุ่มเขมรใช้เรียกกลุ่มคนไต-ไท เช่นเดียวกับที่ชาวจีนใช้คำว่า “เสียม” เพื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งนี้ มีข้อสันนิษฐานว่าคำว่า “ขอม” อาจมีรากศัพท์มาจากคำว่า “กโรม” (karom) ในภาษาเขมร อย่างไรก็ตาม ในช่วงสมัยสุโขทัยถึงอยุธยา ซึ่งกลุ่มไต-ไทมีวัฒนธรรมที่ชัดเจนและเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น กลุ่มไต-ไทเองก็ใช้คำว่า “ขอม” เพื่อเรียกกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในรัฐละโว้ซึ่งมีวัฒนธรรมดั้งเดิมเช่นกัน (Aree, 2024) ความคลุมเครือและการใช้คำที่ไม่ชัดเจนเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการถกเถียงในสังคมออนไลน์ร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการสื่อสารข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีความเข้าใจร่วมกันในระดับสาธารณะเพิ่มขึ้นต่อไป

บทสรุป

การค้นพบเมืองโบราณศรีเทพส่งผลให้เกิดการศึกษาทางประวัติศาสตร์ไทยและการสืบค้นรากเหง้าของบรรพบุรุษชาวไทยอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเมืองศรีเทพมีหลักฐานการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ผ่านสมัยทวารวดี จนถึงยุคที่ได้รับอิทธิพลจากเขมรโบราณ เมืองแห่งนี้มีความเจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องยาวนานกว่า 800 ปี ก่อนจะถูกทิ้งร้างในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18–19 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 การปรากฏขึ้นของเมืองศรีเทพจึงเปรียบเสมือนชิ้นส่วนสำคัญที่เติมเต็มช่องว่างทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ และที่มาของกลุ่มผู้พูดภาษาไทยในยุคสุโขทัย ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้พูดภาษามอญเท่านั้น เมืองศรีเทพเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงถึงความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าความคิดเห็นสะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ และอารมณ์ ของผู้รับสารในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็น การรับรู้ทางภูมิศาสตร์และอารยธรรม ในฐานะพื้นที่ที่มีขอบเขตทางภูมิศาสตร์และมีบทบาทในระดับภูมิภาคหรือสากล การรับรู้ในฐานะชุมชนหรือเมืองโบราณสะท้อนถึงความรุ่งเรืองในอดีตและสถานะทางการเมืองหรือศาสนา การเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและอารยธรรมต่างชาติถึงอิทธิพลทางศาสนา ศิลปกรรม การค้า และการทูต รวมถึงการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทยในบริบทภูมิภาค และการแสดงทัศนคติและอารมณ์สะท้อนความชื่นชมและความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมและสะท้อนความขัดแย้งในการตีความและการอ้างสิทธิ์ทางประวัติศาสตร์ การแสดงการกระทำและความสนใจในการแสวงหาข้อเท็จจริง การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ชมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเมืองศรีเทพ

ข้อมูลที่เผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มีบทบาทในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่แตกต่างกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้วิจัยเสนอว่า การนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ควรคำนึงถึงความ

ถูกต้องและความชัดเจนทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยควรแยกออกจากกรอบของการแบ่งเขตประเทศในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกรณีของคำว่า “ขอมโบราณ” “เขมรโบราณ” “มอญ” และ “ไท” ซึ่งสามารถสรุปในเบื้องต้นได้ดังนี้

ขอมโบราณ หรือ ขอม เป็นคำเรียกกลุ่มคนหลากหลายกลุ่มในอดีต โดยไม่ระบุเชื้อชาติอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา คำว่า “ขอม” จึงเป็นคำเรียกเชิงวัฒนธรรมมากกว่าชาติพันธุ์ โดยกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนไทที่มีอักษรและวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นภาษาและวัฒนธรรมของคนไทในประเทศไทย

เขมรโบราณ หรือ เขมร เป็นคำเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานหลักในประเทศกัมพูชา รวมถึงบางส่วนของเวียดนามและไทย กลุ่มนี้มีภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง เรียกว่า ภาษาเขมร และวัฒนธรรมเขมร

มอญ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์โบราณที่มีถิ่นฐานหลักในประเทศพม่าและบางส่วนของประเทศไทย มีภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง เรียกว่า ภาษามอญ และวัฒนธรรมมอญ

ไท เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานหลักในประเทศไทยและลาว รวมถึงบางส่วนของพม่า จีน และเวียดนาม กลุ่มไทมีภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายตามถิ่นที่อยู่อาศัย แต่ยังคงมีลักษณะร่วมกันในระดับภูมิภาค

ข้อเสนอแนะนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันในสังคม และลดความคลาดเคลื่อนในการตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่ยังคงมีการถกเถียงและพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยฉบับนี้อาศัยข้อมูลจากแพลตฟอร์ม YouTube เพียงแพลตฟอร์มเดียว จึงยังมีศักยภาพในการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ชม เช่น Facebook X (Twitter เดิม) หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายของข้อมูลและความลึกซึ้งในการวิเคราะห์

2. แนวทางการวิเคราะห์ที่นำเสนอในงานวิจัยนี้สามารถประยุกต์ใช้กับประเด็นความสนใจอื่น ๆ ของสาธารณชน โดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อศึกษาการรับรู้และการตอบสนองต่อเนื้อหาที่ถูกนำเสนอในสื่อดิจิทัล

References

Ministry of Foreign Affairs. (2023, September 19). The “Ancient Town of Si Thep” becomes the 7th World Heritage site in Thailand. https://www.mfa.go.th/th/content/si-thep

Thongpan,S. (2024, August 19). ***Mueang boran Si Thep “siri haeng phra pen chao”*** [Si Thep Ancient City, “The Glory of God”]. National Geographic Thailand. https://ngthai.com/cultures/71848/si-thep-historical-park/

Samian-aree. (2025, July 25). ***“Khamen” mai riak tua eng wa “khom” maimi kham wa khom nai phasa khamen kham wa “khom” machak nai?*** [“Khmer” do not call themselves “Khom.” There is no word “Khom” in the Khmer language. Where does the word “Khom” come from?]. Silpa-Mag.com. https://www.silpa-mag.com/history/article_75839

Al-Bqour, N. (2020). The impact of world heritage site designation on local communities- the al-salt city as a predicted case study. ***Journal of Civil and Environmental Engineering,*** *10*(4). https://doi.org/10.37421/jcde.2020.10.348

Asiaresearchnews. (2022). Mandala. https://www.asiaresearchnews.com/content/mandala

DePaolo, C. A., & Wilkinson, K. (2014). Get your head into the clouds: Using Word Clouds for analyzing qualitative assessment data. ***Techtrends,*** *58*, 38-44. https://doi.org/10.1007/s11528-014-0750-9

Depimai, A. (2020). ***The cultural development of Si-Thep as the hinterland ancient town prior to 14th century*** [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. DSpace at Silpakorn University. http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/4040

Griffin, E., Ledbetter, A., & Sparks, G. (2015). ***A first look at communication theory*** (9th ed.). McGraw-Hill Education.

Hall, S. (2007). Encoding and decoding in the television discourse. In ***CCCS Selected Working Papers*** (pp. 402-414). Routledge.

Jang, H., & Mennis, J. (2021). The role of local communities and well-being in UNESCO World Heritage Site conservation: An analysis of the operational guidelines, 1994–2019. ***Sustainability,*** *13*(13), 7144. https://doi.org/10.3390/su13137144

Kaewthet, T. (2022). Creating content on new media landscape in the digital age. ***Lampang Rajabhat University Journal,*** *11*(2), 92-102. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JLPRU/article/view/257509

Krukaset, N., Krukaset, W., & Khancome, C. (2024). Thai sentence core graph for Thai NLP. In ***2024 16th International Conference on Knowledge and Smart Technology (KST)*** (pp. 149-154). IEEE. https://doi.org/10.1109/KST61284.2024.10499681

Livingstone, S., & Das, R. (2013) ***Interpretation/Reception.*** Oxford Bibliographies Online in Communication. https://doi.org/10.1093/obo/9780199756841-0134

Marcus, L. (2021, August 1). ***How does a UNESCO World Heritage rating affect a tourist destination?*** CNN travel. https://edition.cnn.com/travel/article/unesco-world-heritage-sites-travel-tourism-cmb/index.html

Mensah, J. (2023). UNESCO world heritage sites and sustainable local community development. ***Journal of Community Archaeology & Heritage,*** *10*(2), 128-143. https://doi.org/10.1080/20518196.2023.2179765

National, M. (2025). ***Si Thep Historical Park.*** http://virtualhistoricalpark.finearts.go.th/sithep/index.php/th/

Ngamcharoen, P., Sanglerdsinlapachai, N., & Vejjanugraha, P. (2022). Automatic Thai text summarization using keyword-based abstractive method. In ***2022 17th international joint symposium on artificial intelligence and natural language processing (iSAI-NLP)*** (pp. 1-5). IEEE. https://doi.org/10.1109/iSAI-NLP56921.2022.9960265

Noranitiphadungkarn, T., Pinijchan, M., & Neitivanich, W. (2023). The Protection and Conservation of Cultural Heritage Site in Phra Nakhon Si Ayutthaya, World Heritage City. ***Journal of Legal Entity Management and Local Innovation,*** *9*(2), 408-425. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/259087

Pimjanna, K., Seetan, A., Kanla-or, A., Panviset, W., Kaenchompoo, K., Pongkhamsing, N., Kanhasungnoen, P., Nitipongphakin, P., Pukdeewut, A., & Setthasuravich, P. (2023). A Study on the Scope of Research Published in the Journal of Politics and Governance between 2011-2021 using Word Clouds. ***Journal of Politics and Governance,*** *13*(3), 184-201. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/270979

Rao, D. (2023, August 5). ***The significance and benefits of being on UNESCO's World Heritage list.*** The Week. https://theweek.com/feature/briefing/1025471/the-significance-and-benefits-of-being-on-unescos-list

Roonkaseam, N., & Srisaracam, S. (2024). Decoding Thai Digital Audiences: Social Media Usage and Engagement with Social Issues. ***Rajapark Journal,*** *18*(59), 149-163. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/273420

Ryan, J., & Silvanto, S. (2009). The World Heritage List: The making and management of a brand. ***Place Branding and Public Diplomacy,*** *5*, 290-300. https://doi.org/10.1057/pb.2009.21

Seesuwan, N., Pakkawut, C., & Songmuang, P. (2023). Sentiment Analysis in Disaster Management using Tweets in Thailand. ***Science and Technology Nakhon Sawan Rajabhat University Journal,*** *15*(22), 10-31. https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/JSTNSRU/article/view/252003

Shaheen, M., Sajjad, H., Ullah, M., & Durrani, S. A. (2024). The Role of UNESCO World Heritage Sites in Promoting Sustainable Tourism. ***International Journal of Contemporary Issues in Social Sciences,*** *3*(3), 985-997. https://ijciss.org/index.php/ijciss/article/view/1254

Wikipedia. (2025). Borobudur. https://en.wikipedia.org/wiki/Borobudur

Yotsumoto, Y., & Vafadari, K. (2021). Comparing cultural world heritage sites and globally important agricultural heritage systems and their potential for tourism. ***Journal of Heritage Tourism,*** *16*(1), 43-61. https://doi.org/10.1080/1743873X.2020.1758116